

PEREHDYTYSKANSIO PERHEKOTI AKKIALLE

Salmelainen Päivi

Opinnäytetyö

Sosiaalian koulutus
Sosionomi (AMK)

2025

Hyvinvointipalvelujen osaamisala
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

Tekijä	Päivi Salmelainen	Vuosi	2025
Ohjaaja(t)	Susanna Helavirta ja Johanna Majala		
Työn nimi	Perehdytyskansio perhekoti Akkialle		
Sivumäärä	39 + 3		

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda perehdytyskansio perhekoti Akkiaan. Perehdytyskansiota on luotu henkilökunnan sekä omien toiveiden ja ideoiden pohjalta. Perehdytyskansiosta olisi apua vanhoille työntekijöille, uusille työntekijöille sekä mahdollisille opiskelijoille. Kansion tarkoituksena on perehdyttää, mutta antaa myös mahdollisuuden tarkistaa, jos jokin asia mietityttää.

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa käsittelin mitä on perhehoito sekä kuka voi toimia perhehoitajana. Käsittelin myös mitä perehdyttäminen on ja miksi se on tärkeää. Perhehoito muotona on hiukan erilainen kuin muut sijaishuollon muodot. Käsittelin siis perhehoidon ja perhehoitajan edellytyksiä sekä perhehoidon tavoitteita. Kirjoitin myös perhehoidon eri muodot ja niiden merkityksen. Mitä tarkoittaa avohuollon sijoitus, huostaanotto ja kiireellinen sijoitus. Käsittelin myös, miten tärkeää perhehoidossa on toimia yhteistyössä vanhempien kanssa.

Perehdytyskansiota tekoa varten olin keskustellut perhekoti Akkia:n työntekijöiden sekä toimitusjohtajan kanssa. Keskustelu toimi minun opinnäytetyöni pohjana.

Avainsanat
Muita tietoja

Perhehoito, perehdyttäminen
Työhön liittyy erillinen perehdytyskansio

Hyvinvointipalvelujen osaamisala
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

Author	Päivi Salmelainen	Year	2025
Supervision	Susanna Helavirta and Johanna Majala		
Subject of thesis	Orientation Folder for Akkia Foster Home		
Number of pages	39+3		

The purpose of the thesis was to create an orientation folder for the Akkia Foster Home. The orientation folder has been created based on the wishes and ideas of the staff, as well as my own. The orientation folder is helpful for old employees, new employees, and potential students. The purpose of the folder is to provide an orientation, but also to give the opportunity to check if there is anything that needs to be checked.

In the theoretical part of my thesis, I discuss what family care is and who can work as a foster parent. I will also discuss what orientation is and why it is important. Family care as a form of care is a little different from other forms of foster care. I will, therefore, discuss the conditions of family care and the foster parent, as well as the aims of family care. I also wrote about the different forms of family care and what they mean. What is meant by out-of-home placement, transfer of guardianship, and emergency placement. I also discuss the importance of working in partnership with parents in family care.

In order to write the orientation folder, I talked to the staff of Akkia Foster Home and the manager. This discussion formed the basis of my thesis.

Key words Foster home, orientation
Special remarks The thesis includes an orientation folder

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	7
2.1 Opinnäytetyön tavoitteet.....	7
2.2 Perhekoti Akkia.....	8
3 LASTENSUOJELUN PERHEHOITO	10
3.1 Perhehoidon lähtökohdat ja tavoitteet	10
3.2 Perhehoidon sijoitukset	12
3.3 Lapsen oikeudet sijaishuollossa	14
3.4 Yhteistyö eri tahojen kanssa.....	15
3.5 Perhehoitajan vaitiolovelvollisuus.....	17
4 PEREHDYTTÄMINEN	19
4.1 Mitä perehdyttäminen on	19
4.2 Perehdyttämiseen liittyvä lainsäädäntö	19
4.3 Perehdyttämisen tavoitteet ja merkitys	20
4.4 Perehdyttämisen työnjako ja perehdyttäjän tehtävät	22
5 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI.....	24
5.1 Toteutuksen lähtökohdat ja menetelmät.....	25
5.2 Suunnittelu	25
5.3 Haastattelu	26
5.4 Perehdytyskansion muodostuminen haastattelujen avulla	27
5.5 Tutkimus eettisyys.....	32
6 POHDINTA	34
LÄHTEET.....	36
LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on tehdä perehdyttämiskansio perhekoti Akkia:n työntekijöille. Kansiota voi hyödyntää nykyiset työntekijät ja mahdolliset uudet työntekijät. Toivon, että jatkossa meillä on myös opiskelijaharjoittelijoita, joille kansiota toisi helpotusta tutustumaan työyhteisöön ja sen asioihin. Perhekodilla ei ole olemassa olevaa perehdyttämiskansiota mutta toivon, että tämä kansio vastaa nykyisiä tarpeita ja muuntautuu tarvittaessa.

Tehokas perehdytys auttaa uutta työntekijää sopeutumaan työyhteisöön nopeammin ja tehokkaammin. Usein jos pelkästään kerrotaan, niin asiaa tulee liian paljon ja asioita unohdetaan. Perehdyttämiskansiossa asiat säilyvät ja niihin voi aina palata. Uusi työntekijä saadaan nopeammin työhön ja osaksi työyhteisöä. Perehdyttämisellä parannetaan usein työnlaatua, työhyvinvointia, työturvallisuutta sekä työssäjaksamista

Perehdyttäminen on erittäin tärkeää perhehoidossa koska työntekijällä on useita tärkeitä tehtäviä ja vastuita. Työntekijän malli vaikuttaa suoraan lasten ja nuorten kehitykseen. On tärkeää, että lapset ja nuoret kokevat olonsa turvalliseksi ja heitä arvostetaan yksilöinä. Jokainen lapsi tai nuori on yksilö omine tarpeineen ja työntekijän on se huomioitava arjessa. Työntekijä ohjaa lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä auttamalla heitä oppimaan uusia taitoja, tekemään päätöksiä ja ratkaisemaan ongelmia. (Perhekoti.fi 2025.) Jokaisen työntekijän on hyvä olla selvillä perhekodin toimintamalleista ja tavoista toimia erilaisissa tilanteissa. Kukaan ei voi tietää, jos asioista ei kerrota ja ohjeisteta toimimaan samoilla pelisäännöillä.

Kiinnostus toiminnalliseen tutkimukseen lähti tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiokurssilla. Ymmärsin, että minun on helppoa tehdä jotain konkreettista mistä on hyötyä myös jatkossa. Työntekijöitä perhekodilla on tällä hetkellä kolme, joten nimettömät tutkimukset ei ole mahdollisia. Haastattelun avulla sain paljon vahvistusta omiin ajatuksiin sekä ideoita uusiin aiheisiin.

Perehdytyskansion ensisijainen tarkoitus on perehdyttää uudet työntekijät mutta myös vanhojen on tärkeää palata joskus aina uudelleen kansion pariin. Sieltä

löytyy aina jotain uutta. Vanhat työntekijät voivat jatkossa täydentää kansiota aina tarvittaessa.

Lastensuojelun sijaishuollon muotona keskityin perhehoitoon. Kerroin lyhyesti mitä se tarkoittaa, kuka voi olla perhehoitaja ja millainen on kohde, jossa perhehoitoa tuotetaan. Käyn läpi myös perhehoitajan ja sosiaalityöntekijän vastuita ja velvoitteita suhteessa toisiinsa ja biologisiin vanhempiin. Näen tämän tärkeyden perhehoitajan näkökulmasta.

Perehdyttäminen jaetaan usein kahteen alakäsitteeseen: itse perehdyttämiseen eli yritykseen, työpaikkaan ja talon tapoihin perehtymiseen sekä työhön perehtymiseen eli työnopastukseen (Ahokas & Mäkeläinen 2013). Käsitteet usein sekoitetaan keskenään mutta ne eivät tarkoita samaa vaan kulkevat rinnakkain. Tässä opinnäytetyössäni perehdyttämällä tarkoitan perehtymistä taloon, talon tapoihin ja käytänteisiin sekä työhön opastusta.

Opinnäytetyön tutkimuksellisessa osuudessa hyödynnän toimintatutkimuksen periaatteita haastatteleamalla perhekodin työntekijöitä vapaamuotoisesti. Selvitän mitä he haluavat perehdyttämiskansioon ja kerroin mitä aion tehdä. Kyselin myös mielipiteitä ja vahvistuksia omiin ajatuksiini. Näin kaikki osallistuu tekemiseen ja se on meidän yhdessä tekemä projekti. Varmistan myös, että jokainen saa jatkossa lisätä perehdyttämiskansioon asioita. Toiminnallisessa opinnäytetyössä ei ole tarkoituksena ongelmien ratkaisu omaan tietoon ja taitoon perustuen, vaan kyseessä on eri näkökulmien ja tiedon jakaminen yhdessä toisten ammattilaisten kanssa (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022, 20). Halusin työssäni hyödyntää vahvaa ammattilaisten osaamista.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on tehdä perhekoti Akkialle perehdytyskansio. Opinnäytetyöllä saavutetaan tietoa ja työkaluja muuttuvaan tilanteeseen jo olemassa olevien työntekijöiden ja ehkä uusien työntekijöiden tukemiseen sekä mahdollisten harjoittelijoiden ohjaamiseen. Lähden hakemaan vastauksia, miten voin parantaa uuden työntekijän töiden aloitusta perhekodilla.

Haluan perehdytyskansiossa kertoa koko Akkia:n toiminnasta, jotta uusi työntekijä hahmottaa kokonaisuuden. Selvennän perhehoidon merkitystä sekä perhekoti Akkia:n tavoitteet.

Valitsin toiminnallisen tutkimuksen koska olen käytännön läheinen ihminen ja haluan saada aikaan jotain konkreettista. Noudatan työssäni tutkimuseettistä pohdintaa suunnittelusta toteutukseen. Tutkimuseettinen pohdinta on yhteisesti sovittujen sääntöjen ja normien noudattamista sekä tilannekohtaista harkintaa, jota minäkin käytän tässä opinnäytetyössäni. Ihmistieteellinen tutkimus on vuorovaikutusta ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa tapaa kehkeytyä ennakoimattomia tilanteita. Tutkimus etiikkaan liittyy myös juridiikkaa eli joukko lainsäädäntöä, jotta myös perehdyttämiskansiossa pitää noudattaa. (Kaukko & Kiilakoski 2023,137–138.)

Haluan, että on yhteiset pelisäännöt, joihin kaikki sitoutuvat. Ne tuovat selkeästi esiin vuorovaikutuksen ja erilaisia mielipiteitä arvostavan ilmapiirin. Toiminta on myös sen mukaista. Keskinäinen kunnioitus ja riittävä avoimuus sekä luottamuksen ilmapiiri luovat edellytyksiä työyhteisön jäsenille jakaa vapaasti taitojaan, tietojaan ja ideoitaan (Joki 2024, 155).

2.2 Perhekoti Akkia

Perhekoti vanhemmat rakentavat turvalliset rajat, sekä kuuntelevan ja kannustavan ympäristön, jossa nuoren on turvallista kasvaa ja kehittyä. Toiminnan pohjalla on toisista välittäminen. (Akkia 2025.) Perhekodissa työskentelee perhekotivanhempien lisäksi ohjaaja. Työskentely perhekodissa on moniammatillista yhteistyötä mihin myös ohjaaja osallistuu. Ohjaaja työskentelee pääasiassa perhekotivanhempien vapaiden aikana mutta myös viikoittain, että yhteys lapsiin ja nuoriin säilyy ja ohjaaja tietää mitä on tapahtunut ja mitä on ehkä tapahtumassa.

Perhekoti sijaitsee Torniossa. Perhekoti on neljä paikkainen. Jokaisella asiakkaalla on oma huone sekä paljon yhteisiä tiloja rauhoittumiseen, harrastuksiin, leikkimiseen ja kehittymiseen. (Akkia 2025.) Omassa huoneessa voi tehdä läksyt rauhassa tai muuten vaan levähtää. Läksyjen teko mahdollisuus on myös yleisissä tiloissa halutessaan ja läksyissä autetaan tarvittaessa. Oma huone on jokaisella turvapaikka, johon muut asukkaat ei saa mennä. Kunnioitamme jokaisen yksityisyyttä tällä tavoin. Askartelutilassa voi askartelun lisäksi myös pelata lautapelejä. Olohuoneessa on videopelejä, televisio ja pingispöytä. Pihalla on trampoliini ja jokaisen ikätasolle sopivia leikkikaluja ja pelejä. Tuemme erilaisiin harrastuksiin ja kuljetamme tarvittaessa. Polkupyörät ovat jokaisella käytössä. Talviurheiluvälineitä hankimme tarpeen mukaan. Jokaisella on mahdollisuus luisteluun ja hiihtoon. Toimintaympäristönä perhekoti sijaitsee rauhallisella alueella ja piha on aidattu.

Perhekodin Akkia:n tavoitteena on tarjota perhehoidossa mahdollisuus kodinomaaiseen kasvatukseen, läheisiin ihmissuhteisiin ja edistää perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan. Huolehdimme, että arjen- ja elämänrytmi löytyisi, koulunkäynnin tai opiskelun tukeminen ja kokonaisvaltainen itsestään huolehtiminen kuuluu myös tavoitteisiimme. (Akkia 2025.)

Akkia:n arvoihin kuuluvat sinnikkyys, yhteisöllisyys ja toisen kunnioittaminen. Tuemme ja ohjaamme kaikin tavoin asiakkaitamme terveellisiin elämäntapoihin ja aktiiviseen arkeen. Sijoituksen aikana teemme yhteistyötä perheiden ja eri

verkostojen kanssa. Perhekoti Akkia:n tavoitteena on tarjota perheenomaista ja tarpeiden mukaista perhehoitoa nuorelle, joka sitä tarvitsee. Asiakkaamme ovat alle kahdeksantoistavuotiaita. (Akkia 2025.)

3 LASTENSUOJELUN PERHEHOITO

3.1 Perhehoidon lähtökohdat ja tavoitteet

Lastensuojelun tavoitteena on tarkoitus turvata lapsen oikeuksia, että lapsella olisi turvallinen kasvuympäristö, mahdollistetaan monipuolinen kasvu ja kehitys sekä lapsella on oikeus erityiseen suojeluun. Lastensuojelun lainsäädännön valmistelusta ja ohjeuksesta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Lastensuojelupalvelujen järjestämisvastuu on hyvinvointialueilla. Hyvinvointialue voi tuottaa palvelut itse tai ostaa ostopalveluna, jos hyvinvointialue ostaa palvelut ulkopuoliselta, tulee heidän valvoa palveluntuottajien toimintaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2025a.)

Lastensuojelulain mukaan lapsen sijaishuollon tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai hallintotuomioistuimen väliaikais määräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuoltoa järjestetään perhehoitona, laitoshoidon taikka muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. (Lastensuojelulaki 417/2007 §10:49.)

Perhehoito on ensisijainen lapsen sijaishuollon muoto. Lapsen etu on ensisijainen, ja jos edun mukaisesti perhehoitoa ei voida toteuttaa sijaishuollon tukimuotona järjestetään laitoshoidon. Lapsen edun lisäksi perhehoidon mahdollisuuteen vaikuttaa miten pystytään tarjoamaan tarvittavia eri tuen muotoja. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2025a.)

Perhehoito on henkilön ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä oman kodin ulkopuolella yksityiskodissa. Tavallisimmin perhehoitoa käytetään lastensuojelun sijaishuoltopaikkana. Laissa säädetään perhehoidosta, laki sisältää perhehoitopaikan tai perhekodin yleisistä laatu vaatimuksista, hoitajien koulutuksesta, hoidettavien enimmäismäärästä, toimeksiantosopimuksista, hoitopalkkioista sekä kustannuksien korvaamisesta. Hyvinvointialueiden tulee hyväksyä perhekodit sekä hyvinvointialueet tekevät tarvittavat sopimukset ja sijoittavat asiakkaat perhekotiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2025b.)

Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle lapselle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään koko sijoituksen ajan (Perhehoitolaki 263/2015 §1).

Lapsen sijaishuoltopaikan valinnan täytyy perustua lapsen yksilökohtaisen edun huomioimiseen. Valintaa tehdessä kiinnitetään huomiota huostaanoton perusteisiin, lapsen tarpeisiin sekä myös lapsen tärkeisiin ihmissuhteiden ylläpitämiseen sekä hoidon jatkuvuuteen. Sijoituksissa tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon lapsen oma kielellinen, kulttuurinen sekä uskonnollinen tausta. Perhehoitoa käytetään lasten ja nuorten huolen ja hoidon tukemiseksi silloin kun lapset ja nuoret ovat huostaanotettuja, kiireellisesti sijoitettuja tai sijoitettuna avoimuksen tukitoimena (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2025a.)

Perhehoidossa voidaan samaan aikaan hoitaa enintään neljää henkilöä. Mukaan lasketaan samassa talossa asuvat alle kouluikäiset lapset tai muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt. Samasta perheestä voi tulla useampia sisaruksia. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2025b.)

Perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti kuutta lasta/ nuorta, jos annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä. Toisella on oltava säädetty kelpoisuus. (Perhehoitolaki 263/2015 §7.) Jos kyse on hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille, voidaan perhekodissa hoitaa useampaan henkilöä. Lukumäärä on kuitenkin suhteutettava perhehoitajien lukumäärään. (Perhehoitolaki 263/2015 § 9.)

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa (Perhehoitolaki 263/2015 §6). Perhehoitajan kelpoisuutta arvioidaan hoidettavan henkilön kannalta kokonaisvaltaisesti. Vaativampi hoidettavan tilanne vaatii enemmän huomiota, joten huomio tulee kiinnittää perhehoitajien ammattitaitoon ja työssään tarvitsemaan tukeen. Perhehoitajan tulee suojella, hoivata ja

tukea lasta sekä seurata lapsen kehitystä. Hänen täytyy tukea lapsen yhteydenpitoaan läheisiin ihmisiin ja sitoutua lapseen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2025b.)

Perhehoitajalla täytyy olla kyky ja mahdollisuus toimia yhteistyössä sijoittavan tahon ja lapselle läheisten henkilöiden kanssa. Perhehoitaja vastaa siis lapsen arjesta ja kasvatuksesta sijaishuollon aikana samalla noudattaen hyvinvointialueen ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ohjeita ja päätöksiä. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2025b.)

3.2 Perhehoidon sijoitukset

Sijoitus, joka tapahtuu avohuollon tukitoimena, on rajattu, tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava jakso. Jakso on suunnitelmallinen tukitoimi ja se järjestetään asiakassuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla. Avohuollon tukitoimena lapsi voidaan sijoittaa lyhytaikaisesti yksin ilman perhettä. Lapsen sijoitus yksin avohuollon tukitoimena on mahdollista vain rajatuissa tapauksissa eli kun sijoitus on tarpeen lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi, kuntouttamiseksi tai huolenpidon järjestämiseksi väliaikaisesti huoltajan sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena toisen huoltajan vastustuksesta huolimatta esimerkiksi silloin, kun lapsen huoltajat asuvat erillään ja lasta ollaan sijoittamassa yksin tai yhdessä sen huoltajan kanssa, jonka luona hän asuu. Yksin lapseen kohdistuva avohuollon sijoitus edellyttää myös 12 vuotta täyttäneen lapsen suostumuksen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023d.)

Avohuollon sijoitus voidaan purkaa ja sen myötä lapsi kotiutetaan. Avohuollon sijoituksen purku voi tapahtua huoltajan puolesta. Avohuollon sijoitus voidaan purkaa silloin kun huoltaja, jonka suostumukseen sijoitus perustuu, muuttaa mieltä suostumuksesta tai ei anna lupaa jatkaa sijoitusta. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023d.)

Lasta ei voida sijoittaa toistuvasti avohuollon tukitoimena, jos lapsen etu ei välttämättä vaadi uutta lyhytaikaista sijoitusta. Huostaanoton edellytyksiä arvioidaan, silloin kun sijoittaminen avohuollon tukitoimena on jatkuvasti tarpeen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023d.)

Huostaanotto on viimeinen keino turvata lapsen kasvu ja kehitys. Huostaanotto tarkoittaa sitä, että viranomainen vastaa lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Hyvinvointialueiden velvollisuuksiin kuuluu ottaa lapsi huostaan ja järjestää lapselle sijaishuoltopaikka, jos lapsen huolenpidossa on puutteita tai kasvuolosuhteet ukaavat vaarantaa lapsen terveyttä, kehitystä tai lapsi itse vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystä käyttämällä päihteitä tai tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävänä rikollisen teon. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2024a.)

Sijoitus ja huostaanotto valmistellaan aina parityönä. Toinen työntekijä on lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, joka valmistelee huostaanoton yhdessä toisen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojeluun perehtyneen henkilön kanssa. Lasten asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee huostaanoton aina yhdessä toisen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojeluun perehtyneen työntekijän kanssa. Arvioinnin tulee olla aina monipuolista. Työntekijällä on mahdollisuus pyytää lausuntoja lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoilta mm. Varhaiskasvatus, koulu, perheneuvola tai terveydenhuolto. Sosiaalityöntekijällä on mahdollisuus saada apua viranomaisilta ja asiantuntijoilta. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2024b.)

Kiireellinen sijoitus on aina vakava puuttuminen ihmisten elämään ja yksityisyyteen, joten se on viimeisimpiä toimenpiteitä, silloin kun ei ole muita mahdollisuuksia turvata lapsen tilannetta. Kiireellinen sijoitus edellyttää aina viranomaispäätöstä. Kiireellistä sijoitusta ei voi tehdä yksityinen palveluntuottaja. Hyvinvointialueen määräämä ammatillisen kelpoisuuden omaava sosiaalityöntekijä tekee päätökset kiireellisen sijoituksen aloituksesta ja lopetuksesta. Lapsen oma sosiaalityöntekijä voi tehdä päätöksen kiireellisestä sijoituksesta. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023b.)

Kun kiireellinen sijoitus tehdään ja lapsen asia on vireillä hakemusasiana hallinto-oikeudessa, tulee kiireellisestä sijoituksesta ilmoittaa heti hallinto-oikeuteen. Ilmoituksessa tulee ilmoittaa, myös onko lapsi tarkoitus sijoittaa huostaanotettuna samaan paikkaan, kun on nyt kiireellisesti sijoitettuna. Ilmoitukseen tulee myös perustella päätös sijaishuoltopaikan valinnasta. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023b.)

Kiireelliset sijoitukset tapahtuvat usein virka-ajan ulkopuolella, tällaisissa tilanteissa päätöksen tekee sosiaalipäivystyksessä toimiva hyvinvointialueen määräämä sosiaalityöntekijän kelpoisuuden omaava työntekijä. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2023b).

3.3 Lapsen oikeudet sijaishuollossa

Jokaisella lapsella Suomessa on oikeus erityiseen suojeluun. Lapsen oikeuksien sopimuksessa on määritetty, että lapsi on aktiivinen toimija, mutta samalla hänellä on oikeus olla, erityisin suojelun kohteena. Lastensuojelussa toimivien on ensisijaisesti varmistettava ja turvattava jokaisen lapsen oikeus kasvaa ja kehittyä turvallisessa kasvuympäristössä. Lapsen oikeuksien sopimus turvaa lasten elämää. Lapsen oikeuksien sopimus koskee jokaista alle 18-vuotiasta. Sopimuksella määritellään, miten lapsia kohdellaan yhteiskunnassa, minkälainen oikeus lapsella on osallistua ja toimia. Suurin osa artikloista koskee lapsien oikeuksia perheen ulkopuolella eli viranomaisvelvollisuuksia suhteessa lapseen. Tärkeimpänä on aina lapsen edun ensisijaisuus. Jokaisella lapsella Suomessa on oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelulaissa on määritetty myös, että lastensuojelun keskeisenä periaatteena on, että aina on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. (Araneva 2022, 8–12.)

Perhehoidon aikana lapsella on erityisiä oikeuksia. Hänellä on oikeus laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja hänen tarpeitansa vastaavaan sijaishuoltopaikkaan. Lapsella oikeus hyvään kohteluun sekä oikeus tavata läheisiään ja sosiaalityöntekijää. Lapsella on oikeus tiedonsaantiin omasta tilanteesta sekä käyttövaroihin. Hyvinvointialueen sosiaaliviranomaiset, sijaishuoltopaikka sekä lapsen vanhemmat vastaavat lapsen oikeuksien toteutumisesta. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2024c.)

Jokaisella lapsella on perustuslaissa määritetty suojattu oikeus ihmissuhteisiin. Tämän vuoksi lapsen oikeus pitää yhteyttä vanhempiinsa sijaishuollon aikana on turvattu lapsen oikeuksien sopimuksella. Lasten oikeuksien sopimuksen lisäksi

myös lastensuojelulaki velvoittaa sosiaalityöntekijää sekä perhehoitajaa tukemaan sekä edistämään lapsen yhteydenpito-oikeuden toteutumista. (Araneva 2021.)

3.4 Yhteistyö eri tahojen kanssa

Lastensuojelulain mukaan sosiaalityöntekijän tulee jo siirtymävaiheessa tehdä yhteistyötä lapsen, biologisten vanhempien sekä lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sijaishuollossa vastaavien henkilöiden kanssa (Lastensuojelulaki 417/2007 §10:52). Toimiva yhteistyö luo edellytykset toimivalle yhteistyölle lapsen edun mukaisesti. Yhteistyöllä voidaan mahdollistaa lapsen tai nuoren psyykinen hyvinvointi ja edellytykset tasapainoiselle kasvulle ja kehitykselle sekä perhehoidon onnistumiselle. Toimivan yhteistyön avulla lapselle annetaan myös lupa kiintyä sijoituspaikkaan. Perhehoitoa toteuttaessa on otettava huomioon tavoitteellinen perheen jälleen yhdistäminen. Huostaanotto on voimassa toistaiseksi mutta jos perheen tilanne muuttuu, niin lapsen kotiuttamista voidaan alkaa valmistelemaan. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023e.)

Sijoitetun lapsen vanhemmille on laadittava vanhemmuuden tukemiseksi asiakassuunnitelma, jollei asiakassuunnitelman laatimista pidetä tarpeettomana. Suunnitelma tehdään monialaisen yhteistyö tiimin kanssa. Vanhempien mielipide tulee aina ottaa huomioon ja heitä pitää kuunnella lapsen asioista lapsen sijoituksen aikana. Osa lapsen perhehoitoa on vanhempien kuntoutumisen tukeminen. Kannustetaan vanhempia kuntouttavien palveluiden ja tuen piiriin. Lapsen edun ja onnistuneen perhehoidon toteutumisen näkökulmasta tukeminen on tärkeä osa perhehoitoa. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023e.)

Vanhemmuus ei lopu koskaan lapsen huostaanottoon tai sijoitukseen. Lapselle välitetään tietoisuus siitä, että vanhemmat eivät hylkää häntä. Lapselle tulee kertoa ja varmistaa että lapsi ymmärtää oikeuden pitää yhteyttä vanhempiin sekä muihin läheisiin ihmisiin mutta lupa myös kiintyä sijaisvanhempiin. vanhemmista erottaminen johdu hänestä. Vanhemmilla on tärkeä rooli lapsen sopeutumisessa. Lapsen omat vanhemmat voivat tukea myös perhehoidon onnistumista, He voivat

auttaa lasta sopeutumaan tilanteeseen, mutta on tärkeä muistaa, että myös vanhemmat itse tarvitsevat tukea. Vierailuihin on myös tärkeää saada tukea. (Terveyden ja hyvinvointilaitos 2023e.)

Perhekodin vanhempien on tärkeää kutsua biologisia vanhempia esimerkiksi lasten syntymäpäiville, koulun tapahtumiin ja tilaisuuksiin. Vanhempia pitää aina kuunnella ja toimia yhteistyössä lapsen edun mukaisesti. Puhutaan jaetusta vanhemmuudesta, jossa voidaan olla myös vanhempien tukena. Vanhempien kanssa yritetään löytää yhteinen toimintalinja sekä työnjako jaetussa vanhemmuudessa. Lapsi saa samalla varmuuden, etteivät vanhemmat ole hylänneet ja ettei vanhemmista erottaminen johdu hänestä. Yhteistyö on aina tavoitteellista, jossa huomioidaan perheen jälleen yhdistäminen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023e.)

Lapsen oman sosiaalityöntekijän ensisijainen velvollisuus on huolehtia lapsen oikeudesta saada tarvitsemansa hoiva, huolenpito sekä kasvatus perhehoidossa. Lapsen oma sosiaalityöntekijä seuraa ja arvioi lapsen sijaishuollon tavoitteiden toteutumista ja vastaa lapsikohtaisesti valvonnasta. Lapselle on tehtävä asiakassuunnitelma, lapsen oma sosiaalityöntekijä tekee asiakassuunnitelman ja vastaa suunnitelman päivittämisestä. Asiakassuunnitelma tulee laatia ja tarkistaa yhteistyössä lapsen, huoltajan ja perhehoitajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Asiakassuunnitelma tulee tarkistaa tarvittaessa, mutta vähintään kerran vuodessa. (Erikson & Säles 2021, 20.)

Lapsen sosiaalityöntekijän tulee koko sijaishuollon ajan huolehtia, että perhehoitopaikka vastaa lapsen etua. Lapsen sosiaalityöntekijä käy säännöllisesti kohtauksissa lasta perhehoidossa ja keskustelee lapsen ja perheenjäsenten kanssa. Arviointia ei voida toteuttaa ilman tapaamisia. Käynneillä sosiaalityöntekijä tarkistaa, että lapsi saa tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, joita sijoituskunnan tulee järjestää. Lapsen huollon jatkuvuuden turvaamiseksi sosiaalityöntekijän tehtävä on huolehtia lapsen osallisuudesta häneen liittyvissä asioissa ja lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa omiin asioihinsa. Sosiaalityöntekijä tutustuu kaikkiin sijaisperheen jäseniin ja luo turvallisen suhteen erityisesti sijoitettuun lapseen. (Erikson & Säles 2021, 21)

Sosiaalityöntekijän velvollisuuteen kuuluu sijaishuollon aikana arvioida millä tavalla lapsen yhteydenpito-oikeutta toteutetaan lapsen edun mukaisesti sekä olla aktiivisesti mukana yhteydenpidon edistämiseksi. Asiakassuunnitelmaan kirjataan yhteydenpidosta, eikä sopimista voida jättää vain perhehoitajien vastuulle. Sosiaalityöntekijän ja perhehoidon vastuutyöntekijän tulee varmistaa, että perhehoitajat ovat tietoisia toimivallasta, esimerkiksi siitä, ettei perhehoitaja voi hoitaa huoltajan tehtäviä muun muassa käyttämällä puhevaltaa lapsen asiassa, vaitiolovelvollisuudesta ja rajoitetussa oikeudessa tehdä päätöksiä lasta koskevissa asioissa. (Erikson & Säles 2021, 21–22.)

Sosiaalityöntekijä on vastuussa lapsen edun mukaisesta yhteydenpidosta ja sen sopimisesta. Lapsen sosiaalityöntekijän on myös tuettava lapsen yhteydenpitoa muihin lapselle lapsen itsensä mielestä läheisiin henkilöihin lapsen edun mukaisesti. Yhteydenpidon tukeen kuuluu lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän, vanhemman vastuutyöntekijän ja muun lastensuojelun työntekijän konkreettinen vuorovaikutuksen tuki esimerkiksi perhehoitajan tai vanhemman kotona tapahtuvilla lapsen tapaamisilla. Konkreettinen vuorovaikutuksen tuki tarkoittaa tapaamisiin osallistumista ja tapaamisten kulun arviointia yhdessä vanhemman kanssa. (Erikson & Säles 2021, 44.)

3.5 Perhehoitajan vaitiolovelvollisuus

Perhehoitajalla on salassapitovelvollisuus, joka koskee perhehoitajan saamaa lasta koskevaa asiakirjaa, sen kopiota tai tulostetta ei saa näyttää, luovuttaa tai antaa sivullisella nähtäväksi tai käytettäväksi. Perhehoitajaa koskee myös vaitiolovelvollisuus, joka tarkoittaa, että perhehoitaja ei saa paljastaa asiakirjassa olevaa salattavaa tietoa eikä mitään työssään saamansa tietoa, joita laki säätelee vaitiolovelvollisuudella. Hyväksikäyttökielto koskee myös jokaista perhehoitajaa, se tarkoittaa, että toimeksiantosuhteesta saatua tietoa ei voi käyttää omaksi tai toisen hyödyksi tai vahingoksi. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2025b.)

Vaitiolovelvollisuus on sisällöllisesti hyvin laaja. Vaitiolovelvollisuuden syntymiseen riittää, että tiedot, joita on saatu sellaisissa olosuhteissa, että ne voidaan katsoa luottamukselliseksi. Vaitiolovelvollisuus ei lopu, vaikka henkilö ei olisi

enää siinä asemassa, jossa on saanut tiedon luottamuksellisista seikoista. (Valvira 2025.)

Tieto lapsen olost lastensuojeluasiakkaana on pidettävä salassa eikä siitä saa ilmaista sivullisille. Sivullisella tarkoitetaan kaikkia, joilla ei ole oikeutta saada lapsen salassa pidettäviä tietoja. Sosiaalisessa mediassa on myös huomioitava salassapitovelvollisuus. Lapsen oleminen lastensuojelunasiakkaana on arkaluontoinen tieto. Joskus voi olla perusteltua julkaista kuva yhdenvertaisen kohtelun kannalta. Julkaisua varten täytyy kuitenkin olla lupa lapselta, huoltajalta sekä lapsen asioista vastaavalta sosiaalityöntekijältä. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2025b.)

Salassa pidettävät asiakirjat on säilytettävä siten, että niihin ei ole sivullisilla pääsyä. Näihin tarvitaan lukollinen kaappi ja asiakaskohtainen kansio. Asiakassuhteen päätyttyä asiakirjat palautetaan sijoittaneelle kunnalle. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2025b.)

4 PEREHDYTTÄMINEN

4.1 Mitä perehdyttäminen on

Perehdyttäminen on toimenpiteitä, joiden avulla työntekijä oppii tuntemaan työpaikkansa, sen tavat, ihmiset sekä odotukset, jotka liittyvät työhön (Ahokas & Mäkeläinen 2013). Perehdyttämisoppaan avulla uusi työntekijä voi tutustua rauhassa kohteen tapoihin ja toivon mukaan se myös motivoi työhön. Annetaan työntekijälle toimintamalli, miten juuri perhekoti Akkiassa toimitaan. Jotta perehdytys on asianmukaista, on sille asetettava tavoitteet ja aikataulu mihin perehdyttämisellä pyritään.

Eklundin mukaan perehdytys voidaan käsittää erilaisina käytäntöinä, jossa työntekijä oppii hallitsemaan työnsä ja sopeutuu työyhteisöön. Työntekijä oppii uusia taitoja ja yhteisiä toimintatapoja, jotta voi suoriutua tehokkaasti muiden kanssa. (Eklund 2018, 25)

Usein perehdyttäminen ja työnopastus sekoitetaan keskenään. Perehdyttäminen ja työnopastus ovat ennakoivaa turvallisuutta. Huono työnopastus on yleisiä työtaturman syitä. Hyvin hoidettu perehdyttäminen ehkäisee myös haitallista kuormittumista ja auttaa työntekijää sopeutumaan työyhteisöön. (Ahokas & Mäkelä 2013.)

Perehdyttämisellä annetaan valmiudet työskennellä oikealla ja turvallisella tavalla kun taas työnopastuksella varmistetaan, että hallitaan työtehtävä, käytettävät koneet ja työvälineet (Ahokas & Mäkeläinen 2013). Perhekoti Akkialla perehdyttäminen ja työhön opastaminen kulkee käsikädessä. Pienessä yksikössä näin on helpompi toimia.

4.2 Perehdyttämiseen liittyvä lainsäädäntö

Työsopimuslaki, työturvallisuuslaki ja laki yhteistoiminnasta yrityksissä ohjaavat perehdyttämistä työpaikoilla. Työsopimuslaissa sanotaan, että työnantajan on

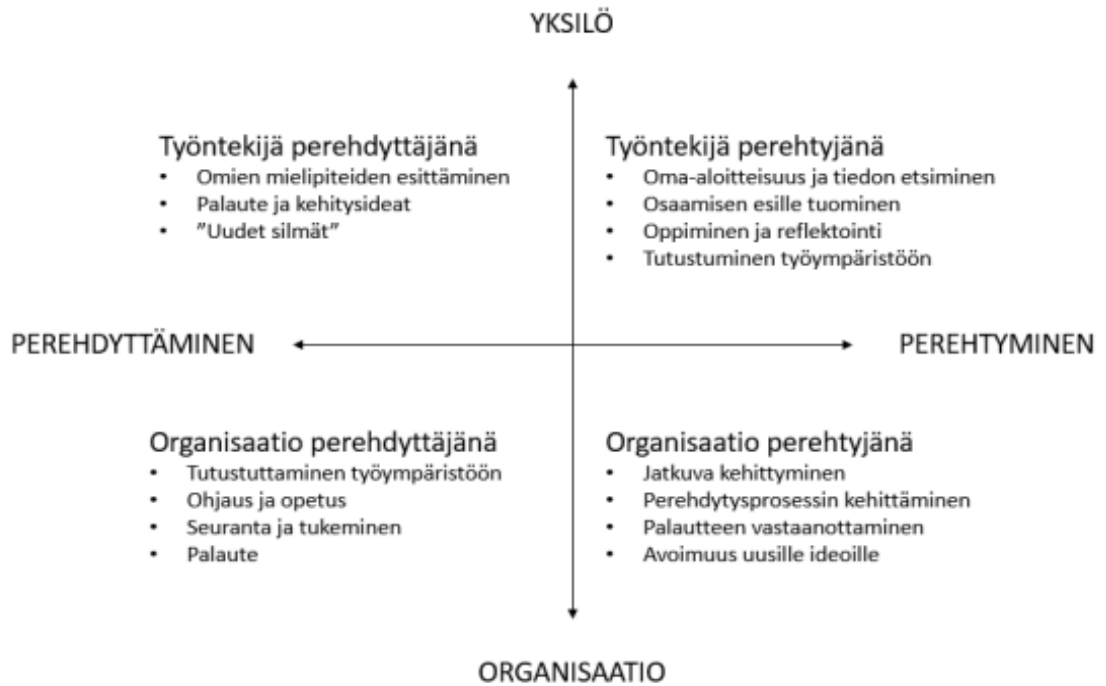
huolehdittava siitä, että työntekijä voi suoriutua työstään yleisvelvoitteen mukaisesti yrityksen toimintaa, tehtävää työtä tai työmenetelmiä muutettaessa tai kehitettäessä. Samoin laissa sanotaan, että työnantajan on pyrittävä edistämään työntekijän mahdollisuuksia kehittyä työurallaan. (Työsopimuslaki 55/2001 §2.)

Työturvallisuuslain mukaan työnantaja on huolehdittava työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä töissä. Työturvallisuus on tärkeässä osassa, kun perehdytetään uusia työntekijöitä uusiin töihin. Työturvallisuuslaissa säädetään myös työn suunnittelusta ja mitoittamisesta, jolloin otetaan huomioon työntekijöiden fyysiset ja henkiset voimavarat, jotta kuormitustekijöistä ei olisi haittaa työntekijän turvallisuudelle tai terveydelle. (Työturvallisuuslaki 738/2002 §2.)

Työturvallisuuslaki määrää, että työnantajan on annettava työntekijälle riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä. Työnantajan on huolehdittava, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus sekä muut hänen henkilökohtaiset edellytyksensä huomioiden hänet perehdytetään työhön, työpaikan olosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön erityisesti uuden tehtävän alkaessa. (Työturvallisuuslaki 738/2002 §2:14.)

4.3 Perehdyttämisen tavoitteet ja merkitys

Työntekijää kannattaa kannustaa omatoimisuuteen ja aloitteellisuuteen. Hyvin työnsä hallitseva sitoutuu paremmin työhönsä. Asioiden kertaaminen on tärkeää ja kannustaminen kysymiseen epäselvissä tilanteissa. (Ahokas & Mäkeläinen 2013.) Perehdyttäjän on tärkeää huomioida, että perehdyttäminen ei ole pelkästään yksisuuntainen prosessi vaan myös työntekijältä odotetaan uusia ideoita ja sopeutumista työyhteisöön ja uusiin ideoihin. Tällöin puhutaan kaksisuuntaisesta prosessista, joka hyödyntää molempia osapuolia sekä mahdollistaa kehittymisen pitkällä aikavälillä. (Eklund 2018, 39)

Kuvio 1. Perehdytyksen neljä eri näkökulmaa (Eklund 2018, 39).

Eklund kuvaa perehdyttämisen neljää eri näkökulmaa varsin selkeästi kuviossa 1. Tehokas, tämän ajan työelämään sopiva perehdytys ottaa huomioon myös työntekijän roolin. Hänen vastuullaan on kertoa omia näkemyksiä ja kokemuksia sekä antaa palautetta organisaatiolle. Organisaatio toimii näin itse perehdyttäjänä. Organisaatiolla on myös vastuu tutustua uuteen työntekijään, olla avoin ja ottaa palautetta vastaan sekä kehitysideoita. Kehittyminen pitkällä tähtäimellä on mahdollista. (Eklund 2018, 39.)

Näkemyksen ja palautteen liikkuminen molempiin suuntiin auttaa tehokkaaseen perehdyttämiseen. Se huomioi paremmin yksilön tarpeet ja se on ainoa tapa sitoa työntekijä organisaatioon. Työntekijät haluavat vaikuttaa omiin töihinsä. Neljä näkökulmaa on tärkeää ottaa esille heti alkuvaiheessa ja kertoa roolien jakautuminen, jotta hän tietää missä kohdin on sallittua ja toivottavaa tuoda omat ajatukset esille. On tehokasta mennä tiettyjen ehtojen ja rajojen mukaan eteenpäin, kun taas välillä on äärimmäisen tärkeää pysähtyä kuuntelemaan ja keskustelemaan toisten osapuolten kanssa. Perehdytyksen eri näkökulmien hyödyntäminen luo

edellytykset sekä uusien työntekijöiden että organisaation oppimiselle ja kehitymiselle. Ne kannattaa tuoda osaksi perehdytysuunnitelmaa ja sen toteutusta, jotta perehdytys saataisiin toimimaan tehokkaasti käytännössä. (Eklund 2018, 40.)

Perehdyttäminen on toimenpiteitä, joiden avulla työntekijä oppii tuntemaan työpaikkansa, sen tavat, ihmiset sekä odotukset liittyen työtehtävään. Perehdyttämisellä tarkoitetaan kaikkia niitä työtehtäviä, joiden avulla työntekijä saadaan nopeasti osaksi organisaatiota, työyhteisöä sekä sidosryhmiä ja oppimaan omat työtehtävänsä. Perehdyttämistä tarvitaan, jos työntekijä on uusi tai hänen työtehtävänsä ovat muuttuneet. Myös turvallisuusriskit vähenevät koska perehdytettävälle kerrotaan työpaikan vaaralliset kohteet. (Ahokas & Mäkeläinen 2013.)

Perehdyttäminen aloitetaan aina henkilön vastaanottamisella ja keskustelulla. Aloituksen tavoitteena on keskinäinen tutustuminen sekä esitellään perehdyttämisohjelma. Perehdytykseen on tietyissä tilanteissa käytettävissä vain vähän aikaa näitä tilanteita voivat olla lyhyet sijaisuudet, harjoittelijat sekä kesätyöntekijät. Aika kannattaa käyttää harkiten ja sisällyttää työn kannalta kaikista olennaisin tieto. Perehdyttämisen laajuus on arvioitava usein tapauskohtaisesti. (Joki 2024, 88–89.)

4.4 Perehdyttämisen työnjako ja perehdyttäjän tehtävät

Henkilöä kutsutaan perehdyttäjäksi silloin, kun henkilö vastaa kokonaisuuden tait tietyn tiedon opastamisesta uusille työntekijöille. Esihenkilöllä on päävastuu kokonaisuudesta, mutta kuka tahansa työntekijä voi toteuttaa perehdytyksen, jos esihenkilö delegoi sen eteenpäin. Tärkeintä on, että jokainen tietää mikä tehtävä kuuluu kenellekin ja kuka asian todellisuudessa hoitaa. Perehdyttämiseen tarvitaan myös resursseja mitkä pitää varmistaa etukäteen. Useampi perehdyttäjä on perehdytettävän näkökulmasta parempi koska saa erilaisia näkökulmia työtehtäviin. Ihanne tapauksissa koko työyhteisö osallistuu perehdytykseen. (Eklund 2018, 140)

Työterveyslaitos

Saitko uuden työkaverin?

PEREHDYTYS ON KOKO TYÖYHTEISÖN ASIA!

Uusi tulija työyhteisössä? Tiesitkö, että perehdytys koskee tavalla tai toisella koko työyhteisöä. Nappaa vinkit talteen, niin pääsette yhdessä hyvään alkuun työyhteisönä!

-

1. Arvostus edellä!
Millainen ilmapiiri työpaikallanne vallitsee? Hymy ja ammattitilpeys tarttuvat!
-

2. Alku aina hankalaa – ja kaikkein tärkein hetki
Jokainen muistaa ekan työpäivän ja millainen vastaanotto oli. Toivota tervetulleeksi, ota porukoihin!
-

3. Älä jätä tulijaa yksin
Käyttäkää aikaa ryhmäytymiseen, perehdytykseen kannattaa ottaa mukaan monia työyhteisön jäseniä.
-

4. Avoimin mielin
"Meillä on aina tehty näin?" Uudella tulijalla voi olla uutta hyvää näkemystä. Myös perehdyttäjät ja työyhteisö oppivat uutta!

Kuvio 2. Saitko uuden työkaverin (Työterveyslaitos 2025)

Työterveyslaitos on julkaissut huoneen taulun, saitko uuden työkaverin. Siinä muistutetaan hyvin myös työntekijöitä perehdytyksessä. Miten kerron työpaikan ilmapiiristä uudelle, jotta hänen on turvallinen olla. Hymy ja ammattitilpeys ovat tärkeitä ja jäävät kuulijan mieleen. Jokaisen pitää muistaa, että alku on hankalaa. Muistellaan omaa eka työpäivää ja siihen liittyviä asioita. Tärkeää on, että et jätä yksin vaan otat porukkaan. Avoimin mielin uuden edessä, uudella tulijalla voi olla paljon tavaraa tuotavaksi uuteen työpaikkaan, unohda fraasi meillä on aina tehty näin. (Työterveyslaitos 2025.)

5 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

Lähdin tekemään opinnäytetyötäni keväällä 2024 miettien mikä palvelee parhaiten perhekodin tarpeita. Kesällä ja syksyn korvalla 2024 ajatus oli vielä hyvin moninainen ja kaoottinen. Syksyn työ kiireiden takia siirsin kirjoittamisen keväälle 2025. Valitsin lopulta aiheeksi perehdytyskansion perhekodille. Samalla ajattelin, että se helpottaa uusien työntekijöiden kiinnittymistä taloon.

Halusin toteuttaa jotain tarpeellista perhekodin arkeen. Akkian nuorisokodeilla on perehdytyskansiot mutta ne eivät palvele perhekodin perehdyttämisessä kuin Akkian esittelyn osalta. Perhekoti tarvitsee oman kansion. Lähdin siis toteuttamaan työtäni todelliseen tarpeeseen. Olin päättänyt, että toteutan opinnäytetyöni toiminnallisesti tekemällä.

Kuvio 3. Opinnäytetyön prosessi

Yllä oleva kuvio kuvaa opinnäytetyömatkaani, eli sitä miten prosessi on alusta saakka edennyt kohti valmista ja antoisaa perehdytyskansiota.

5.1 Toteutuksen lähtökohdat ja menetelmät

Toimintatutkimus on tapa tehdä tutkimusta niin että siitä on käytännön hyötyä. Käytännön hyötynä ajattelin, että vanhojen työntekijöiden työ helpottuu uuden työntekijän aloittaessa ja ei kaikkea tarvitse muistaa, kun tiedot löytyvät perehdytyskansiossa. Tutkimuksen avulla pyritään aktiivisesti muuttamaan toiminnan tapoja parempaan suuntaan. Samalla voidaan muodostaa uutta tietoa rinnalle. Toimintatutkimus on käytännönläheinen, osallistava ja reflektiivinen ja koen että näistä on hyötyä myös perehdyttämiskansion tekemisessä. (Heikkinen, Kaukko & Salo 2023, 17–18.)

5.2 Suunnittelu

Sovin perhekodin työntekijöiden kanssa, että lähden työstämään ja ideoimaan kansiota itsenäisesti. Näin oppiminen on tehokasta ja pyydän heiltä apua tarvittaessa. Luin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja tutustuin aikaisempiin aiheeseen liittyviin opinnäytetöihin.

Pyörittelin ajatuksia useasta eri näkökulmasta, uuden työntekijän, opiskelijan, vanhojen työntekijöiden ja työnjohdon. Huomioin ideoita ja ajatuksia, muodostin uuden version hiukan myöhemmin. Luulen, että sisällysluettelo tulee muuttumaan ja elämään koko ajan.

Mietin mikä minun mielestäni on tärkeää, kun tulee uuteen työpaikkaan. Halusin että perehdyttämiskansiossa kerrotaan koko Akkia OY: n toiminnasta, jotta perehdyttävälle tulee mielikuva, että perhekoti on yksi osa osakeyhtiötä. Halusin myös, että perhehoitoa avataan hiukan perehdyttämiskansiossa koska perhehoito poikkeaa laitoshoidosta ja se vaikuttaa työntekijän toimintamalliin. Perhekotiin on muodostunut perhekoti vanhempien ansiosta tai johdosta tiettyjä kirjoittamattomia tapoja. Työntekijöiden kanssa pohdittiin, että olisi hyvä olla joitain toimintamalleja kirjattuna perehdytyskansioon malliksi/ ohjeeksi. Päätin, että kirjoitan näitä myös myöhemmin. Esimerkiksi toimintaohje, jos nuori ei palaa perhekodille sovittuun aikaan lomilta. Meillä tällä hetkellä kaikki haetaan kotilomilta, joten ongelma ei ole tämänhetkinen mutta mahdollinen jatkossa.

Alkuvaiheessa jo päätin, että kansiossa ei kerrota työsopimukseen ja palkkaan liittyviä asioita, koska sen hoitaa perhekodin vastaava. Niihin löytyy selkeät erilliset ohjeet. Käytännön asioista halusin oman selkeän luvun missä kerrotaan mistä löytyy kaikki avaimet mitä tarvitaan, talon- ja varastojen avaimet sekä autonavaimet. Puhelimen ja tietokoneen käytöstä on selkeä antaa pieni opastus. Sähköposti ja nappulan tunnukset tarvitaan jokaiselle työntekijälle.

Tässä vaiheessa mietin jo kansion sisältöä lukijan näkökulmasta. Halusin vielä pilkkoa pienempiin palasiin useita asioita mutta huomasin että kansioista tulee liian tarkka ja perehdytettävä ei pysty sisäistämään kaikkia asioita heti alussa. Perehdytettävälle on tärkeä antaa mahdollisuus tutustua perehdyttämiskansioon ajan kanssa ja myös työn lomassa. Niin että hän voi tarvittaessa palata ja tarkistaa asioita. Suunnitteluvaiheeseen käytin todella paljon aikaa. Kirjoitin, lisäsin ja poistin asioita aina kun huomasin että mikä kenties kuormittaa uutta tulokasta.

Aloitin opinnäytetyöni tekemisen lähettämällä saatekirjeen (Liite 1.) Akkia:n työntekijöille, joita perehdytyskansio koskee. Kerroin kirjeessä, että opinnäytetyötäni tehdessäni noudatan tutkimuseettisiä toimintaperiaatteita sekä tietosuojalakeja. Osallistuminen on vapaaehtoista ja en käytä opinnäytetyössäni henkilötietoja.

5.3 Haastattelu

Hyödynsin opinnäytetyötä tehdessä haastatteluja tutkimusmenetelminä. Haastattelua käytetään silloin kun halutaan saada tietoa ihmisten toiminnasta, kokemuksista sekä käsityksistä. Haastattelu toimii yleisenä tapana kerätä tutkimusaineistoja. Tutkimushaastattelussa on tavoitteena tuottaa tietoa sekä aineistoa. Haastattelijan tulee muotoilla kysymyksiä, koska koskaan ei kysytä tutkimuskysymystä suoraan. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori 2025.)

Päätin haastatteluja suunnitellessa, että haluan pystyä tilanteessa muuttamaan kysymyksiä ja esittää lisäkysymyksiä. Tämän vuoksi valitsin, että haastatteluni on vähän strukturoitu. Koin, että on tärkeä, että itselläni on jotain kysymyksiä,

jotta haastattelu tilanne ei menisi aivan aiheen vierestä vaan saisin oikeasti tietoa mitä tarvitsen perehdytyskansion tekemiseen.

Haastattelin vanhoja työntekijöitä sekä Akkia:n toimitusjohtajaa ja kuuntelin mitä heidän mielestensä on tärkeä tuoda esille perehdytyskansiossa. Uskoin saavani paljon tietoa minkä pohjalta pääsen työstämään kansiota.

Toteutin kolme eri haastattelua. Yhdessä haastattelussa haastattelin työntekijöitä. Toisessa haastattelussa oli paikalla vain toimitusjohtaja ja viimeisessä haastattelussa olimme kaikki paikalla. Halusin toteuttaa haastattelun näin, että jokainen saa sanottua haluamansa, ja jokaisella on mahdollisuus tuoda omia näkemyksiä esiin. Viimeisen haastattelun ideana oli, että yhdessä mietitään mitkä nousseista asioista on tärkeitä.

Haastatteluihin olin valmistautunut parilla valmiiksi muodostetulla kysymyksellä. Kysymykset olivat: mitä itse olisit halunnut tietää uutena työntekijänä, Mitä on mielestäsi tärkeää kertoa uudelle työntekijälle sekä mitä toivotte perehdytyskansiota. Jokaisessa haastattelussa kerroin myös mitä olen itse ajatellut perehdytyskansioon laitettavaksi.

5.4 Perehdytyskansion muodostuminen haastattelujen avulla

Perehdytyskansio lähti muodostumaan Akkia:n verkkosivujen linkittämisellä heti alkuun. Samalla lukijalle muodostuu mielikuva yrityksestä ja sen kaikista toiminnoista Lapin alueella. Alkuun kirjoitin myös tarkempaa tietoa perhekotivanhemmista ja heidän taustansa. Tulimme tulokseen, että näin tarkka tieto on aika arkaluontoista ja keskustelinkin muiden kanssa asiasta. Päätettiin yhdessä, että perehdytyskansiota ei laiteta liitteeksi opinnäytetyöhöni. Liitteeksi tulee sisällysluettelo (Liite 2.) perehdytyskansioista.

Käytännön asiat kuten avaimet, puhelin ja tietokone löytyy heti alusta. Nuorilla on käytössä oma tietokone ja siihen liittyvät tunnukset löytyvät kansioista. Perheko-

din vanhemmilla on omat puhelimet ja ohjaajat käyttävät vuorossaan talon puhelinta, joka on yleensä aina toimistossa. Sähköpostin ja lastensuojelun päivittäisen raportointiohjelman tunnukset tulee Rovaniemeltä tietoturavastaavan kautta.

Työvuorot pyritään tekemään kuukaudeksi kerrallaan mutta aina tulee muutoksia, joista neuvotellaan yhdessä. Työvuorot löytyvät työvuorovelhosta. Perhekodin vastaava hoitaa työvuorovelhoa.

Haastateltavien mielestä kirjaaminen perehdytetään jokaiselle kädestä pitäen koska kirjaaminen on tärkeä lastensuojelutyön työväline. Kirjaaminen on tietojen kirjoittamista sekä tallentamista asiakirjoihin, joita voidaan käyttää myös myöhemmin. Työntekijöitä velvoittaa lastensuojelulaki, joka määrittää mitä kirjataan. Kirjaaminen ei saa loukata asiakasta. Jokainen kirjaus täytyy olla ymmärrettävä. Asiakirjoissa ei saa käyttää lyhenteitä tai vaikeaa ammattikieltä, niiden sisältö saattaa jäädä epäselväksi. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2023c.) Kirjaaminen tehdään perhekodilla päivittäin ja kuukauden vaihteessa kirjaukset tulostetaan sekä toimitetaan vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Kirjaaminen ohjaa työntekijää lastensuojelulain kaikissa työvaiheissa sekä päätöksenteossa. Huolellinen kirjaaminen on tärkeää, jotta kirjaajan oikeudet turvataan, mutta kirjaamiset ovat myös lapsen ja perheen turvana. Lastensuojelutyön lähtökohta on, että lapsen etu ja oikeudet turvataan, sen takia kaikki lastensuojelutyöhön liittyvät toimenpiteet täytyy kirjata tarkasti ja asianmukaisesti lastensuojelun asiakirjoihin. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2023c.)

Perehdytyskansioon laitoin vain perhekodin auton tiedot sekä bensakortin käyttöpastuksen. Käytännössä auton käyttö opastetaan auton lähellä. Työvaatteista on vain maininta, että voi olla omissa vaatteissa ja olemme hankkineet t-paitoja ja huppareita Akkia:n logolla. Työvaatteet voi halutessaan pestä perhekodin koneella.

Perhekodilla ruokaillaan neljä- viisi kertaa päivässä. Työntekijöiden on valmistettava ruokaa yksin tai joskus nuorten kanssa yhdessä. Ruokailuun täytyy osallistua, mutta jos haluaa syödä omia eväitä, niin sekin on mahdollista. Perustellusta syystä omat eväät, jos vaikka allergioita tai erityinen ruokavalio. Pyrimme tarjoamaan kaikille sopivaa ruokaa. Työntekijän palkasta menee ruuan verotusarvo, jos ruokailee yhdessä nuorten kanssa ja ohjaa samalla. Sunnuntaisin laitetaan seuraavan viikon ruokalista jääkaapin oveen. Pyritään noudattamaan listaa. Poikkeuksena voidaan tehdä muuta, jos esimerkiksi kauppatilaus ei ole ehtinyt tulemaan. Ruokatilaus tehdään kerran viikossa keskitetysti. Toimistosta löytyy vihko, johon kirjataan puutteet. Nuoret voivat vaikuttaa tarjottaviin ruokiin koska heiltä kysytään toiveita.

Vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus koskee meitä kaikkia. Se käydään Valviran ohjeen mukaan kaikkien uusien henkilöiden kanssa läpi. Työntekijä allekirjoittaa lupauksen vaitiolo- ja salassapitovelvollisuudesta samalla kun allekirjoittaa saamansa talon avaimet.

Perhekodin päivärytmiä muokattiin haastattelun yhteydessä palvelemaan tämänhetkisiä asukkaita ja heidän tarpeitansa. Perhekodissa asuu tällä hetkellä 13–15-vuotiaita nuoria, joten he tarvitsevat myös omaa aikaa sosiaaliseen mediaa ja kavereiden tapaamiseen. Saunan lämmittämistä toivotaan useasti, joten kirjassimme saunapäivät päivärytmiin. Sauna lämmitetään kolmesti viikossa ja nuorille perusteltiin, että joka ilta ei voi lämmitellä ihon kuivumisen ja sähkön kulutuksen takia. Päivärytmi on esillä pakastimen ovesa ja jokaisella nuorella huoneessa. Nuorten lukujärjestykset löytyvät keittiön seinältä ja kuljetukset selvitetään erikseen. Laitan lukujärjestykset myös perehdytyskansion liitteeksi. Näin varmistamme ilkeiden tekemisen eli aikataulut tallessa, vaikka joku repisi ne seinältä irti. Nuorten Wilma oppilasjärjestelmään on pääsy vain perhekodin toisella vanhemmilla teknisistä syistä.

Perhekodin säännöt kaipasivat kaikkien mielestä päivittämistä ja niinpä otettiin nuoret mukaan asettamaan sääntöjä kaikille. Saatiin mielenkiintoisia keskusteluja aikaan esimerkiksi toisten huoneisiin menosta. Osan nuorista mielestä on ok,

jos muut tulee asukkaan huoneeseen. Sovimme yhteisesti, että porukalla ollaan yhteisissä tiloissa. Keskusteltiin paljon siitä, miksi ei saa toisten asioita levitellä kylillä tai kertoa muille. Pohdittiin myös voiko toinen asukas sanoa, jos kysytään, asuuko joku nuori perhekodilla. Sovittiin, että nuori voi sanoa reilusti, että ei tiedä tai pyytää kysymään nuorelta itseltään.

Säännöt ovat ihmisten omia keskinäisiä sopimuksia siitä, miten eri tilanteissa tulee toimia, mitä tulee tapahtumaan sitä ennen tai sen jälkeen. Sääntöjä tarvitaan joka paikassa elämän eri toimissa. Perhehoidossa säännöillä tehdään arjesta ennakoitavampaa. Jokainen tietää mitä on tulossa ja moneltako. Säännöt auttavat luottamaan, että kaikkia kohdellaan samalla tavalla johdonmukaisesti. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023a.)

Lastensuojelun käsikirjan mukaan kotiintulo-, nukkumaanmeno- ja ruokailuajat sekä kotityöt kuuluvat kasvatukseen huomioiden ikä ja kehitystaso. Puhelimen tai tietokoneen käyttöä voidaan rajoittaa, jos niiden käytöstä on haittaa kasvulle ja kehitykselle. Rajoittaminen ei kuitenkaan saa olla yleinen sääntö eikä rangaistus. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023a.) Keskusteltiin samalla puhelimen käytöstä ja kaikki nuoret halusivat vähentää puhelimen käyttöä mutta se koettiin vaikeaksi. Toiveena oli, että aikuiset rajoittaisivat mutta siihen ei lain mukaan ole oikeutta. Jos perhehoidossa joudutaan rajoittamaan, niin rajoitustoimenpiteet tekee sosiaalityöntekijä. Perhehoidossa voidaan rajoittaa vain yhteydenpitoa läheisiin ihmisiin. Muita rajoituksia ei saa käyttää. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2024d.)

Sääntöjen rikkomisen seuraamuksista puhuttiin yhteisesti. Toiveena olisi malli esimerkkejä erilaisista tilanteista, mutta tilanteet ovat kovin erilaisia eri-ikäisten nuorten kanssa. Päätin jättää esimerkit tässä vaiheessa pois perehdytyskansiosta. Jatkossa jos koetaan tarvetta, voidaan niitä lisäillä.

Kotilomat on sovittu aina asiakassuunnitelmassa ja ne löytyvät toimiston kalenteriin merkittynä. Koulujen lomien ajat sovitaan aina erikseen yhteisesti sosiaalityöntekijän ja vanhempien kanssa. Viikko tai kuukausirahat, bussiliput, siivous ja

pyykinpesu koettiin, että on helpointa selvittää suullisesti. Kirjaan perehdytyskansioon miten viikkorahat maksetaan ja minä päivänä. Tässä noudatamme samaa aikataulua Akkia:n nuorisokotien kanssa.

Jokaisella nuorella on sovittu kotityö ja pyykkipäivä. Näissä avustetaan tarvittaessa. Osa tekee jo itsenäisesti. Torstaisin jokainen siivoaa oman huoneensa. Bussi- ja junaliput ostavat perhekotivanhemmat tarvittaessa etukäteen.

Perhekotivanhemmat huolehtivat lääkkeiden riittävydestä mutta jokaiselle työvuorossa olevalle kuuluu lääkkeiden antaminen nuorelle. Erillinen lääkelista löytyy perehdytyskansion liitteestä sekä lukollisesta lääkekaapista.

Työntekijöiden työtehtäviin haluttiin yhteisesti selkeä lista mistä näkyy vähintään vuoronaikana tehtävät pakolliset työt. Muuten työskentely määräytyy nuorten toimien mukaan esimerkiksi kuskaukset harrastuksiin, askartelut ja lautapelien pelaamiset. Yhdessä keskusteltiin perhekodin ja työntekijöiden turvallisuudesta ja ohjeista. Tulipalon syttyessä on selkeät ohjeet jokaisen ulko-oven yhteydessä. 112 numero on isolla kirjattu opasteeseen. Siinä lukee myös osoite, jos unohtaa ja ehtii lukea. Perhekodilla on Securitaksen hälytysjärjestelmä, joka kerrotaan ja opastetaan jokaiselle henkilökohtaisesti.

Työsopimus ja palkkausasioita ei pidetty tärkeänä perehdytyskansiossa. Ne kerrotaan jokaiselle työntekijälle työn sopimus vaiheessa. Työterveyshuollon yhteystiedot löytyvät perehdytyskansion lopusta puhelinluettelosta mistä löytyy myös muut tärkeät puhelinnumerot. Pelastussuunnitelma laitetaan liitteeksi ja käydään jokaisen työntekijän kanssa lävitse samalla kun tutustutaan sovittuun kohtaamispaikkaan. Pelastussuunnitelma on erillinen asiakirja, joka vaatii perehtymistä erikseen. Siihen pitää muistaa varata aikaa uudelle työntekijälle. Keskusteltiin, miten saadaan aika työaikana järjestymään. Joinakin päivinä aika järjestyy helposti mutta saattaa mennä viikkoja, että aikaa ei vaan ole. Päätimme yhdessä, että yhteisesti sovitaan päivä, jolloin työntekijä tulee myöhemmin töihin tai lähtee aikaisemmin, jotta voi kotona perehtyä rauhassa. Kysymykset voi sitten seuraavana päivänä käydä läpi perhekodilla.

Yhteisiä pelisääntöjä luodessamme mietittiin mitä yhteisiin päämääriin pääseminen kultakin edellyttää ja miten yhteisiä päätöksiä tehdään liittyen vastuu kysymyksiin. Tässä keskusteltiin paljon koska kaikki työntekijät ovat työsuhteessa ja vuorossa oleva työntekijä tekee nuoria koskevat päätökset. Toki voi tarvittaessa kysyä neuvoa. Samalla mietimme, miten tiedottaminen hoidetaan. Se on tärkeää töiden sujumisen näkökulmasta sekä keskinäisen kunnioituksen kannalta. Saa daan luottamus työntekijöiden suhteen ja ilmapiiri töissä säilyy hyvänä. (Joki, 2024. 156–157)

5.5 Tutkimus eettisyys

Tutkittavien osalta tärkeitä on turvata luottamus, ja näin ollen tietosuojasta huolehtiminen on tärkeä osa tutkimuksen menestymisen edellytystä. On tärkeää suunnitella henkilötietojen käsittely koko prosessin ajalta, ennen kuin aloittaa tekemistä. Tietosuojasäädökset ovat luotu suojaamaan tutkimuksen kohteena olevia ihmisiä. Lain avulla on tarkoitus luoda tasapaino henkilötieto suojan ja tieteellisessä tutkimuksessa tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn välille. Säännöksissä on käsittelysäännöksiä ja poikkeuksia, niiden tavoitteena on tukea ja edistää tutkimustoimintaa. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2025.)

Noudatan opinnäytetyössäni tutkimuseettisen neuvottelukunnan periaatteita, joita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2025). Ajattelen, että kaikki nämä periaatteet toteutuvat työssäni. Esimerkiksi keskusteluissa työntekijöiden kanssa kerroin, mitä varten keskustelu toteutetaan, mitä haluan keskustelulta sekä että keskusteluja ei tallenteita. Jokainen työntekijä sai itse valita, että haluaako osallistua keskusteluun ja olla näin apuna perehdytyskansion luonnissa. Mielestäni luotettavuutta, rehellisyyttä sekä arvostusta on, kun olen tehnyt perehdytyskansiota Akkia:n arvojen pohjalta sekä keskustelut myös toimitusjohtajan kanssa, ja kuunnellut mitä ideoita ja oivalluksia hänellä on. Pohdin myös, että rehellisyyttä on, kun olen tutustunut aineistoin perin pohjin, etsinyt luotettavia lähteitä sekä viitannut asianmukaisesti aineistoihin.

Olen keskustellut toimitusjohtajani kanssa, että tutkimuslupaa ei tarvita tähän opinnäytetyöhön. Haluan kuitenkin avoimuuden nimissä näyttää opastani kaikille ja toivon kehittämisideoita, jotta se on lopulta meidän kaikkien näköinen.

On tärkeää, että kaikilla on mahdollisuus osallistua halutessaan kansion luontiin ja jokaisella työntekijällä on ainakin tieto, että perehdyttämisopasta ollaan tekemässä. Perehdyttämisopasta tullaan jatkossa käyttämään perhekoti Akkia:n mahdollisten uusien työntekijöiden perehdyttämisessä.

6 POHDINTA

Opinnäytetyötäni säätelee usea eri lainsäädäntö. Kunnioitan työnantajani toimintatapoja sekä kuuntelen työntekijöiden mielipiteitä. Kerron työntekijöille, joiden kanssa keskustelen, että keskustelu on luottamuksellista enkä käytä opinnäytetyössäni työntekijöiden nimiä. Tarkoituksena oli muodostaa perehdytyskansio, joka palvelee mahdollisimman hyvin.

Teoriaosuudessa avasin lastensuojelun sijaishuoltoa perhehoidon näkökulmasta yleisesti. Halusin teoriaosuuden, josta voin lyhyesti kirjoittaa myös perehdytyskansioon. Perhehoito muotona on hiukan erilainen kuin muut sijaishuollon muodot. Käsittelen siis perhehoidon ja perhehoitajan edellytyksiä sekä perhehoidon tavoitteita. Kirjoitin myös perhehoidon eri muodot ja niiden merkityksen. Mitä tarkoittaa avohuollon sijoitus, huostaanotto ja kiireellinen sijoitus. Olen koulutuksen aina saanut näihin itselleni selkeät erot mutta halusin ne lyhyesti avata perehdytyskansiota varten. Avaan perhehoitajan ja vanhempien yhteistyön merkitystä ja millä tavalla se näkyy arjessa. Biologisten vanhempien kunnioittaminen ja kasvatusta vastuun jakaminen on toiminnan edellytyksiä. Halusin nostaa työssäni esiin myös perhehoitajan ja sosiaalityön tekijän vastuista sijoitetun suhteen. Koin, että vastuiden jakaminen oli vaikeaa koska on muodostunut vuosien varrella jo tietynlainen malli. Luin paljon erilaisia artikkeleita ja lastensuojelun käsikirjaan löytääkseni vastauksia omiin ajatuksiin.

Toisena tärkeänä teoria aiheena käsittelin perehdyttämistä ja sen merkitystä perhehoidossa. Aikaisemmassa työssäni olen perehdyttämistä paljonkin käsitellyt ja oli todella vaikeaa rajata tietoja. Perehdyttämisestä löytyy todella paljon tietoa. Sovelsin aikaisemmin opittuja asioita ja uutta tietoa löytääkseni kultaisen keskitien työhöni. Tähän osioon käytin paljon aikaa juuri rajauksen takia.

Toiminnallisessa osuudessa halusin osallistaa perhekoti Akkia:n työntekijät perehdyttämisen suunnitteluun ja perehdytyskansion sisältöjen luomiseen. Halusin, että perehdytyskansio on heidän näköisensä ja tarpeita vastaava. Keskustelui-

den avulla keräsin työntekijöiltä vastauksia ja pyysin ajatuksia aika tiheästi työprosessini aikana. Kirjasin kokoontumisen ja havaintojen jälkeen asioita muistiin, jotta voin niitä tässä työssäni hyödyntää. Sain paljon näkökulmia omiin ajatuksiin.

Päätin heti opintojen alussa, että teen opinnäytetyöni yksin koska omat aikataulunani ovat tiukat. Voin helpommin aikatauluttaa omat työni huomioimatta muita. Usein kirjoittaminen jäi iltaan töiden takia. Opinnäytetyöprosessin aikana usein reflektoin itseäni ja omaa aikaisempaa osaamistani. Luulen, että asiantuntijuuteni kehittyi entisestään. Opin ottamaan asioita huomioon useasta eri näkökulmasta asettaessani päähäni sosiaalialan lasit.

Haastatteluissa nousi toiveena, että perehdytyskansioon tehtäisiin erilaisia esimerkkitilanteita. Esimerkiksi miten toimia riitatilanteessa. Päätimme yhdessä, että jätämme tämän nyt prosessin ulkopuolelle ja tulevaisuudessa tulemme muokkaamaan perhekodin perehdytyskansioon näitä esimerkki tilanteita yhdessä.

Mietin ja pohdin millaisia jatkotutkimuksia, voitaisiin tämän jälkeen tehdä. Ensimmäisenä nousi mieleen, että voitaisiin arvioida perehdytyksen vaikuttavuutta. Esimerkiksi miten uudet työntekijät kokevat perehdytyksen tukevan työhön pääsemistä. Voitaisiin myös vertailla ennen ja jälkeen tutkimuksella sitä miten perehdytyskansion käyttö vaikuttaa verrattuna aikaan ennen perehdytyskansiota.

Kostamon, Airaksisen ja Vilkan mukaan kehittäminen alkaa pulmasta johon kehittämällä haetaan vastauksia. Toiminnallisessa tutkimuksessa, minun tuotokseni on perehdytyskansio. Samalla löysin myös tutkimuskysymyksen, miten voin parantaa uuden työntekijän ajattelu- ja toimintatapaa aloittaessa perhekoti Akki-alla. Samalla oma asiantuntijuus kasvoi ja syveni. Rajaaminen tuli todella tarpeeseen koska tehdessäni tätä työtä huomasin miten työlästä toiminnallinen tutkimus voi olla.

LÄHTEET

Ahokas L. & Mäkelä J. 2013. Perekdyttäminen ja työnopastus- Ennakoivaa työsuojelua. Viitattu 31.3.2025 <https://ttk.fi/julkaisu/perekdyttaminen-ja-tyonopastus-ennakoivaa-tyosuojelua/>.

Ahokas L. & Mäkeläinen J. 2013. Perekdyttäminen ja työnopastus- ennakoivaa työsuojelua. Työturvallisuuskeskus. Viitattu 1.3.2025 <https://ttk.fi/julkaisu/perekdyttaminen-ja-tyonopastus-ennakoivaa-tyosuojelua/>

Akkia 2025. Perhekoti Akkia. Viitattu 21.1.2025 <https://akkia.fi/perhekoti-akkia/>.

Araneva M. 2021. Lapsella on oikeus yksityiseen ja ihmissuhteisiin perhehoidossa. Viitattu 25.4.2025 <https://www.sos-lapsikyala.fi/blog/2021/09/14/lapsella-on-oikeus-yksityisyyteen-ja-ihmissuhteisiin-perhehoidossa/>.

Araneva M. 2022. Lapsen Suojelu. Toteuttaminen ja päätöksenteko. 2. painos, Helsinki: AlmaTalent.

Eriksson P. & Säles E. 2021. Lastensuojelun perhehoidon järjestäminen. Viitattu 15.1.2025 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141024/URN_ISBN_978-952-343-627-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Heikkinen H., Kaukko M. & Salo P. 2023. Mitä toimintatutkimus on ja miten sitä tehdään. Teoksessa H. Heikkinen & M. Kaukko (toim) Toimintatutkimus- käytännön opas. Tampere: Vastapaino.

Hyvärinen M., Suoninen E. & Vuori J. 2025. Haastattelut. Viitattu 24.4.2025 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>.

Joki M. 2024. Henkilöstöasiantuntijan käsikirja. 8., uudistettu painos. Helsinki: Kamari Oy.

Kaukko M. & Kiilakoski T. 2023. Toimi hyvin: Toimintatutkimuksen eettiset kysymykset. Teoksessa H. Heikkinen & M. Kaukko (toim) Toimintatutkimus- käytännön opas. Tampere: Vastapaino.

Kostamo P., Airaksinen T. & Vilka H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi- opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Helsinki : Art House Oy

Lastensuojelulaki 417/ 2007. Viitattu 21.9.2024 <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2007/417>.

Perhehoitolaki 263/2015. Viitattu 21.9.2024 <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2015/263>

Perhekoti.fi 2025. Tietosivusto perhekodeista ja perhehoidosta. Viitattu 29.3.2025 <https://perhekoti.fi/>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2025a. Lastensuojelu. Viitattu 21.2.2025 <https://stm.fi/lastensuojelu>.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2025b. Perhehoito. Viitattu 25.3.2025 <https://stm.fi/perhehoito#:~:text=Sosiaali-%20ja%20terveysminis-teri%C3%B6%20valmistelee%20perhehoitoa%20koske- van%20lains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6n%20ja,ymp%C3%A4ri- vuorokautisen%20huolenpi- don%20j%C3%A4rjest%C3%A4mist%C3%A4%20h%C3%A4nen%20oman%20kotinsa%20ulkopuolella%20yksityiskodissa>.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023a. *Kasvatus ja säännöt sijaishuoltopaikassa*. Viitattu 1.4.2025 <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/lasten-ja-nuorten-lastensuojeluopas/lapsen-ohjaus-valvonta-ja-rajoittaminen/kasvatus-ja-saannot-sijaishuoltopaikassa>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023b. *Kiireellinen sijoitus*. Viitattu 8.4.2025 <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/kiireellinen-sijoitus#otsikko2>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023c. *Lastensuojelun asiakirjat ja kirjaaminen*. Viitattu 20.3.2025 <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/lasten-ja-nuorten-lastensuojeluopas/lastensuojelun-asiakirjat-ja-kirjaaminen>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023d. *Sijoitus avohuollon tukitoimena*. Viitattu 12.12.2024 <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/sijoitus-avohuollon-tukitoimena>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023e. *Sijaishuoltoon siirtyminen ja yhteistyö vanhempien kanssa*. Viitattu 13.2.2025 <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuoltoon-siirtyminen-ja-yhteistyö-vanhempien-kanssa>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2024a. *Huostaanotto*. Viitattu 13.12.2024 <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2024b. *Huostaanottotarpeen arviointi*. Viitattu 1.1.2025 <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto/huostaanottotarpeen-arviointi>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2024c. *Lapsen oikeuden sijaishuollossa*. Viitattu 12.2.2025 <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/hoito-ja-kasvatus-sijaishuollossa/lapsen-oikeudet-sijaishuollossa>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2024d. *Yhteydenpidon rajoittaminen*. Viitattu 2.4.2025 <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/rajoitukset-sijaishuollossa/yhteydenpidon-rajoittaminen>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2025a. *Perhehoito*. Viitattu 1.4.2025 https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/perhehoito#Mit__perhehoito_lastensuojelussa_tarhoittaa

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2025b. *Perhehoitajana toimiminen*. Viitattu 8.4.2025 https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/perhehoito/perhehoitajana-toimiminen#kuka_voi_toimia_perhehoitajana_ehoitajana

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023e. Kasvatus ja säännöt sijaishuoltopaikassa. Viitattu 1.4.2025 <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/lasten-ja-nuorten-lastensuojeluopas/lapsen-ohjaus-valvonta-ja-rajoittaminen/kasvatus-ja-saannot-sijaishuoltopaikassa>.

Tietosuojavaltuutetun toimisto 2025. Tieteellinen tutkimus ja tietosuoja. Viitattu 3.3.2025 <https://tietosuoja.fi/tieteellinen-tutkimus>.

Työsopimuslaki 55/2001. Viitattu 1.4.2025 <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2001/55>

Työturvallisuuslaki 738/2002. Viitattu 1.4.2025 <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2002/738>

Valvira 2025. Vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus. Viitattu 19.2.2025 <https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/vaitiolo-ja-salassapitovelvollisuus>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Perehdytyskansion sisällysluettelo

Liite 1. Saatekirje

Tervehdys perhekoti Akkian väki

Suoritan Lapin ammattikorkeakoulussa sosionomi (AMK)- tutkintoa. Teen opinnäytetyönäni perehdytysoppaan perhekodille työntekijöiden ja opiskelijoiden käyttöön. Opinnäytetyöni valmistuu touku-kuussa 2025.

Olen tutustunut erilaisiin perehdytysoppaisiin ja haluaisin kuulla vapaamuotoisella haastattelulla teidän mielipiteenne oppaan sisäl- löstä. Toivon, että voitte olla mukana koko oppaan suunnittelun ajan, jotta jokainen meistä voi jatkossa kehittää opasta.

Opinnäytetyötäni tehdessäni noudatan tutkimuseettisiä toimintape- riaatteita sekä tietosuojalakia. Osallistuminen on vapaaehtoista ja en käytä opinnäytetyössäni henkilötietoja.

Ystävällisin terveisin

Päivi Salmelainen

Sosionomi (AMK)- opiskelija

Lapin ammattikorkeakoulu

Liite 2. 1(2)

- 1 PERHEKOTI AKKIA
- 2 PERHEKOTIVANHEMMAT
- 3 LASTENSUOJELUN PERHEHOITO
 - 3.1 Mitä tarkoittaa perhehoito
 - 3.2 Perhehoitajan edellytykset
 - 3.3 Perhehoidon tavoite
 - 3.4 Perhehoitoon sijoitettavien lukumäärä
 - 3.5 Perhehoidon erimuodot
 - 3.6 Lapsen oikeudet perhehoidossa
 - 3.7 Yhteistyö eri tahojen kanssa
 - 3.8 Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus
- 4 KÄYTÄNNÖN ASIAT
 - 4.1 Avaimet
 - 4.2 Puhelin, tietokone
 - 4.3 Kirjausjärjestelmä
 - 4.4 Työajan seuranta
- 5 OHJAAJAN TEHTÄVIÄ
 - 5.1 Nuorten kasvatus ja huolenpito
 - 5.2 Työvuorot
 - 5.3 Lääkkeet
 - 5.4 Ruokailu
 - 5.5 Siivous ja pyykinpesu
 - 5.6 Pihatyöt
 - 5.7 Hankinnat

Liite 2 2(2)

- 6 PERHEKODIN ARKI
 - 6.1 Päivärytmi
 - 6.2 Säännöt
 - 6.3 Koulunkäynti
 - 6.4 Kotilomat
 - 6.5 Viikko/Kuukausirahat
 - 6.6 Matkaliput
 - 6.7 Nuorten harrastukset

- 7 MUUTA TYÖHÖN LIITTYVÄÄ
 - 7.1 Palaverit
 - 7.2 Rikostaustaote
 - 7.3 Hygieniapassi
 - 7.4 Työturvallisuus ja työterveyshuolto
 - 7.5 Pelastussuunnitelma
 - 7.6 e- passi